

Sygn. akt II Ca 803/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dorota Modrzewska-Smyk

Sędzia Sądu Rejonowego Agnieszka Maliszewska (del.)

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Katarzyna Gustaw

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2018 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko A. W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 24 marca 2017 roku, sygn. akt II C 924/16

I. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II. w zakresie żądania zapłaty kwoty 2,25 zł (dwa złote dwadzieścia pięć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 października 2016 roku i w tym zakresie umarza postępowanie;

II. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II. w pozostałej części oraz w punkcie III. w całości i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 803/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 17 października 2016 roku powód Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego A. W. kwoty 1 772,30 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, tytułem roszczenia o odszkodowanie nabytego do wysokości zapłaconego odszkodowania.

W piśmie procesowym z dnia 2 grudnia 2016 roku powód cofnął powództwo ponad kwotę 1 415,59 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty.

*

Wyrokiem z dnia 24 marca 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie:

I. umorzył postępowanie co do kwoty 354,46 zł;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1 217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokami w sprawach: IX K 309/11 dotyczącym M. B., M. G. i K. N., wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2012 roku, IX K 170/12, wyrokiem z dnia 24 maja 2013 roku dotyczącym D. P., wyrokiem z dnia 20 grudnia 2013 roku, IX K 625/13, dotyczącym A. W., zostali oni skazani za czyny związane z podpaleniem drzwi jednego z mieszkań. Sąd karny na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądził od każdego ze skazanych na rzecz Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna w W. kwoty po 354,46 zł.

Pozwany uiszczył powodowi dwukrotnie kwotę 354,46 zł, tj. w dniu 15 maja 2013 roku oraz w dniu 16 listopada 2016 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne, gdyż powód zrealizował swoje prawo dochodzenia roszczenia występując w sprawach karnych jako pokrzywdzony poprzez zgłoszenie wniosku w trybie art. 46 § 1 k.k. W wyniku tego powód dysponuje orzeczeniami mogącymi być tytułami wykonawczymi w stosunku do skazanych. Taka sytuacja wyklucza możliwość dochodzenia całej należności od jednego zobowiązanego na podstawie przepisów o solidarności zobowiązania.

Rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania Sąd Rejonowy uzasadnił art. 355 k.p.c., a rozstrzygnięcie o kosztach procesu – art. 98 k.p.c., wskazując, że wysokość należnego wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego wynika z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

*

Apelację od tego wyroku wniósł powód Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w punktach II. i III.

Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

I. naruszenie prawa materialnego przez:

1. nieprawidłową wykładnię art. 441 § 1 k.c. w zw. z art. 366 § 1 i § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że poszkodowany nie może żądać całości świadczenia od któregośkolwiek z dłużników solidarnych (sprawcy szkody), wobec możliwości uzyskania tytułów wykonawczych przeciwko pozostałym dłużnikom solidarnym,

2. naruszenie art. 46 § 3 k.k. poprzez przyjęcie, że orzeczenie wyrokiem karnym obowiązku naprawienia szkody wobec jednego ze współsprawców stoi na przeszkodzie dochodzeniu niezaspokojonej części roszczenia w drodze postępowania sądowego w sytuacji, gdy wierzyciel (poszkodowany) może uzyskać tytuły wykonawcze wobec pozostałych współsprawców szkody,

II. naruszenie prawa procesowego:

1. art. 355 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód pismem z dnia 28 listopada 2016 roku cofnął pozew w zakresie kwoty 354,46 zł, podczas gdy pozew z został cofnięty w zakresie kwoty 356,71 zł, co skutkowało oddaleniem powództwa w zakresie kwoty 2,25 zł,

2. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia, czy oszacowana przez powoda wysokość szkody jest prawidłowa, co uniemożliwiło stronie powodowej wykazanie rozmiaru szkody wobec zarzutu pozwanego zgłoszonego w piśmie z dnia 1 marca 2017 roku,

3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że pozwany dwukrotnie uiszczył powodowi kwotę 354,46 zł, czemu strona powodowa wyraźnie

zaprzeczyła w piśmie z dnia 6 lutego 2017 roku oraz na którą to okoliczność przedłożyła potwierdzenia wykonanych operacji.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez umorzenie postępowania co do kwoty 2,25 zł, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 1 415,59 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i zwrotu kosztów procesu według norm prawem przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w punktach II. i III. i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W apelacji powód ponowił wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy z zakresu budownictwa na okoliczność, czy wycena szkody dokonana przez powoda w toku postępowania likwidacyjnego jest niezawyżona, kompletna i prawidłowa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna o tyle, o ile konieczne było:

- a) uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie II. w zakresie żądania zapłaty kwoty 2,25 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 października 2016 roku i w tym zakresie umorzenie postępowania,
- b) uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie II. w pozostałej części oraz w punkcie III. i w tym zakresie przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd Rejonowy nieprawidłowo przyjął, że powód cofnął skutecznie pozew co do kwoty 354,46 zł zamiast co do kwoty 356,71 zł (1 772,30 zł – 356,71 zł = 1 415,59 zł), wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, co wprost wynikało z pisma powoda z dnia 28 listopada 2016 roku (k. 60-61). Z tego też względu, na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 355 § 1 k.p.c. i art. 203 § 1 k.p.c. należało uchylić zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim Sąd Rejonowy oddalił powództwo co do żądania zapłaty kwoty 2,25 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 października 2016 roku (skutecznie cofniętego przez powoda) i także w tym zakresie postępowanie umorzyć.

Jeżeli chodzi o pozostałe żądanie zapłaty kwoty 1 415,59 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 października 2016 roku do dnia zapłaty, dochodzone przez powoda od pozwanego z tytułu czynu niedozwolonego, który stanowił jednocześnie przestępstwo, za które pozwany A. W. został, wraz z innymi osobami, prawomocnie skazany, wskazać należy, że zgodnie z art. 441 § 1 k.c. jeżeli kilka osób ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Sam fakt, że prawomocnymi wyrokami skazującymi sądu karnego na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądzono od poszczególnych współsprawców na rzecz powoda określone kwoty tytułem obowiązku naprawienia w części szkody wyrządzonej przestępstwem, nie przesądza o tym, że żądanie powoda w pozostałej części jest niezasadne. Niewątpliwie orzeczony na podstawie art. 46 § 1 k.k. środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody miał charakter kompensacyjny (co obecnie znalazło wprost wyraz w treści przepisów k.k.) i w tym zakresie prawomocne wyroki sądów karnych podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej.

Niezależnie jednak od tego, czy sąd karny orzekł o tym środku karnym z urzędu, czy uwzględnił wniosek poszkodowanego o zasądzenie określonej kwoty w całości bądź w części, orzeczenie to nie prowadzi do zerwania wężła solidarności istniejącego między współsprawcami szkody, czy też do zwolnienia sprawców szkody z długu w pozostałej części (art. 373 k.c.). Zgodnie z art. 366 § 1 k.c. solidarność dłużników polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. Ewentualny fakt, że wierzyciel zażądał od każdego z dłużników solidarnych zapłaty określonej kwoty, sam w sobie nie jest równoznaczny ze zrzeczeniem się przez niego solidarności czy zwolnieniem dłużników z długu w pozostałej części. Skutki takie można byłoby przyjąć tylko wówczas, gdyby wierzyciel złożył tej treści oświadczenie woli, a dotychczas zgromadzony materiał dowodowy nie daje

do tego podstaw do takiego ustalenia. Wierzyciel równie dobrze może dochodzić od dłużnika części świadczenia, a następnie wystąpić o jego pozostałą część. W przypadku dłużników solidarnych wierzyciel może też – według swojego wyboru – domagać się nawet całego świadczenia od jednego z dłużników solidarnych. Również fakt, że wierzyciel dysponuje tytułem wykonawczym przeciwko jednemu z dłużników solidarnych, nie pozbawia go możliwości wytoczenia powództwa o to roszczenie przeciwko innemu dłużnikowi solidarnemu (oczywiście, o ile nie zostało ono zaspokojone).

W przypadku współsprawców czynu niedozwolonego o regresie między nimi rozstrzyga art. 441 § 2 k.c., co jednak nie jest przedmiotem niniejszego procesu.

Wskazane wyżej orzeczenie sądu karnego nie jest orzeczeniem wiążącym sąd cywilny w zakresie ewentualnego żądania zapłaty kwoty wyższej z tytułu obowiązku naprawienia szkody. Powaga rzeczy osądzonej wystąpiłaby tylko wówczas, gdyby sąd karny rozpoznał powództwo cywilne poszkodowanego, oddalając je w dochodzonej obecnie części (art. 366 k.p.c.).

Sąd Rejonowy przyjmując, że orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody, zasądzające od każdego ze współsprawców czynu niedozwolonego na rzecz powoda określoną kwotę, czynią niezasadnym roszczenie powoda o zapłatę przez pozwanego A. W. pozostałej części odszkodowania, zaniechał poczynienia ustaleń faktycznych i dokonania oceny prawnej w zakresie odpowiedzialności pozwanego A. W. za szkodę i wysokości odszkodowania należnego z tego tytułu powodowi, co jest równoznaczne z nierozpoznananiem istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.). Nadmienić należy, że powód dochodzi od pozwanego zapłaty roszczenia ubezpieczającego, które nabył z mocy prawa do wysokości zapłaconego odszkodowania (art. 828 § 1 k.c.).

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy w szczególności ustali, czy pozwany kwestionuje wysokość szkody (pismo pozwanego z k. 92-93), a jeżeli tak – przeprowadzi dowody zawnioskowane przez strony na tę okoliczność, mając przy tym na uwadze złożony przez powoda wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji i jego następstwo w postaci uchylecia zaskarżonego wyroku we wskazanej wyżej części do ponownego rozpoznania, Sąd Okręgowy nie orzekał w przedmiocie tego wniosku dowodowego powoda (ponowionego w apelacji).

Sąd Rejonowy będzie też mieć na uwadze, że ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, aby pozwany dokonał na rzecz powoda innych wpłat niż kwoty 354,46 zł (stanowiąca wykonanie obowiązku naprawienia szkody orzeczonego w wyroku sądu karnego) i 2,25 zł (k. 57). Z twierdzeń powoda wynika natomiast, że na poczet naprawienia tej samej szkody inny współsprawca uiścił kwotę 354,46 zł (k. 84), a dochodzona kwota jest pozostałą częścią niezaspokojonego dotychczas przez dłużników solidarnych roszczenia.

W zależności od wyniku procesu Sąd Rejonowy orzeknie również o kosztach procesu, w tym o kosztach instancji odwoławczej (art. 108 § 2 k.p.c.).

Z tych względów na podstawie wyżej powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.